

DZIEJE KATOLICYZMU
I PARAFII MIŁOSIERDZIA
BOŻEGO W NIDZICY

Ks. Krzysztof Bielawny

DZIEJE KATOLICYZMU
I PARAFII MIŁOSIERDZIA
BOŻEGO W NIDZICY

Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne
Olsztyn 2015

Za zgodą Kurii Metropolitalnej
Archidiecezji Warmińskiej,
Olsztyn, dnia 31. 08. 2015 r.
L.dz. 1069/2015

Korekta
Alicja Bartosik

Projekt okładki, skład i łamanie
Bogdan Grochal

Fotografie: Władysław Nowosielski, Zyta Lubowiecka,
Angelika Smiolińska, Aleksandra Borowska, Archiwum
Parafii M.B. w Nidzicy.

© Copyright by Krzysztof Bielawny

ISBN 978-83-65210-08-1

Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne
ul. Wyszyńskiego 9
10-457 Olsztyn

Druk i oprawa:
TINTA, Zbigniew Szymański
13-200 Działdowo, ul. Żwirki i Wigury 22

Moi Kochani !

Każda rodzina ma swój dom. Parafia to wspólnota wspólnot, rodzina rodzin. Dla parafii domem jest świątynia. Bóg żyje wśród nas. Mieszka w naszych sercach, odwiedzamy Go w zbudowanej tu świątyni, chodzi naszymi ulicami, Jego wizerunki są w naszych domach, pod Jego znakiem chowamy naszych bliskich. Można powiedzieć: jesteście przyzwyczajeni, do tej obecności, do rytmu świąt.

To tu w kościele gromadzimy się, by uwielbiać Boga, oddawać Mu cześć, dziękować i prosić. Wspólne przeżywanie Misterium naszego zbawienia buduje jedność, umacnia relacje i tworzy Wspólnotę. Wspólnota, Rodzina to historia, korzenie, źródła, doświadczenia konkretnych ludzi, którzy tworzą parafię.

Nasza parafia powstała 1 lipca 1989 roku. Szybko i z entuzjazmem wiary wybudowano na ul. Robotniczej 12 kaplicę, służy duszpasterstwu po dziś dzień. Następnie, z większymi i mniejszymi trudnościami, podjęto budowę kościoła i plebanii na ul. M. Konopnickiej 15. Dziś, w dniu konsekracji, Bogu dziękuję za czas i lu-

dzi, którzy tę Wspólnotę tworzyli i tworzą na różnych płaszczyznach. Bogu niech będą dzięki za kapłanów i wiernych świeckich, za dobrodziejów, ofiarodawców i budowniczych, za przyjaciół i sympatyków naszej parafii. Niech ta świątynia, zbudowana na chwałę Boga w Trójcy Świętej Jedyneego, tętni życiem Bożym i niech przyczynia się do rozwoju życia duchowego oraz żywej wiary. Niech promienie Miłosierdzia Bożego rozchodzą się na cały świat. Wszystkim dziękuję i życzę mocy Bożej i wielu łask w codziennym życiu. Jezu ufam Tobie!

Wasz proboszcz
ks. Andrzej Midura

Wprowadzenie

Chrześcijaństwo do Nidzicy dotarło wraz z przybyciem braci Zakonu Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w połowie XIII stulecia. W 1310 r. wzniesiono niewielki zamek, w którym mieściła się kaplica. W latach 1370-1400 wielki mistrz Zakonu Winrych von Kniprode rozbudował zamek. W czasie prac budowlanych zamku Nidzica otrzymała prawa miejskie w 1381 r. W tym też czasie erygowano parafię z pierwszym proboszczem. Reformacja w Prusach w 1525 r. przerwała działalność Kościoła rzymskokatolickiego. Na okres 420 lat dominującym wyznaniem w Nidzicy był luteranizm. Dopiero w połowie lat pięćdziesiątych XIX stulecia pojawił się duchowny katolicki, mogący nieść posługę duszpasterską ludności katolickiej.

Zakończenie II wojny światowej zmieniło oblicze konfesyjne Nidzicy i całych Prus Wschod-

nich. Katolicy stanowili znaczną większość, zaś luteran ubywało. Przez długie lata wierni Kościoła rzymskokatolickiego w Nidzicy korzystali z jednej świątyni, która od połowy lat siedemdziesiątych XX w. stawała się za mała i nie mogła pomieścić wszystkich wiernych na niedzielnych Mszach św. Dopiero przemiany społeczno-polityczne w latach osiemdziesiątych XX w. umożliwiły Kościołowi rzymskokatolickiemu tworzenie nowych parafii. Wówczas w Nidzicy powstały dwie nowe parafie Miłosierdzia Bożego i Bł. Bolesławy Lament.

Katolicy przed II wojną światową w Nidzicy

Przez długie lata po reformacji niewielka grupa wiernych Kościoła rzymskokatolickiego w Nidzicy i okolicznych miejscowościach pozbawiona była stałej opieki duszpasterskiej. Wielu katolików sporadycznie korzystało z posług duszpasterskich w parafiach w sąsiedniej Polsce albo uczęszczało do jedynej parafii katolickiej w Turowie. Jednak najczęściej katolicy z Nidzicy udawali się na Msze św. do sąsiedniego Janowa, leżącego po stronie polskiej. Jednak nie zawsze katolicy byli tolerowani przez pograniczników. W roku 1841 liczna grupa wiernych Kościoła rzymskokatolickiego udała się na Mszę św. do Janowa w święto Przemieniania Pańskiego. Rosjanie patrolujący pogranicze zaaresztowali katolików, osadzając ich w więzieniu. Dopiero interwencja starosty nidzickiego spowodowała zwolnienie katolików z więzienia, niewinnie uwięzionych za swą wiarę.

Spis treści

Wprowadzenie	7
Katolicy przed II wojną światową w Nidzicy	9
Katolicy w Nidzicy po II wojnie światowej	26
Parafia Miłosierdzia Bożego	36
Ks. Stanisław Tkacz – pierwszy proboszcz (1989–1997)	37
Ks. Andrzej Midura – proboszcz od 1997 r.	44
Budowa nowej świątyni i plebanii	84
Zakończenie	98